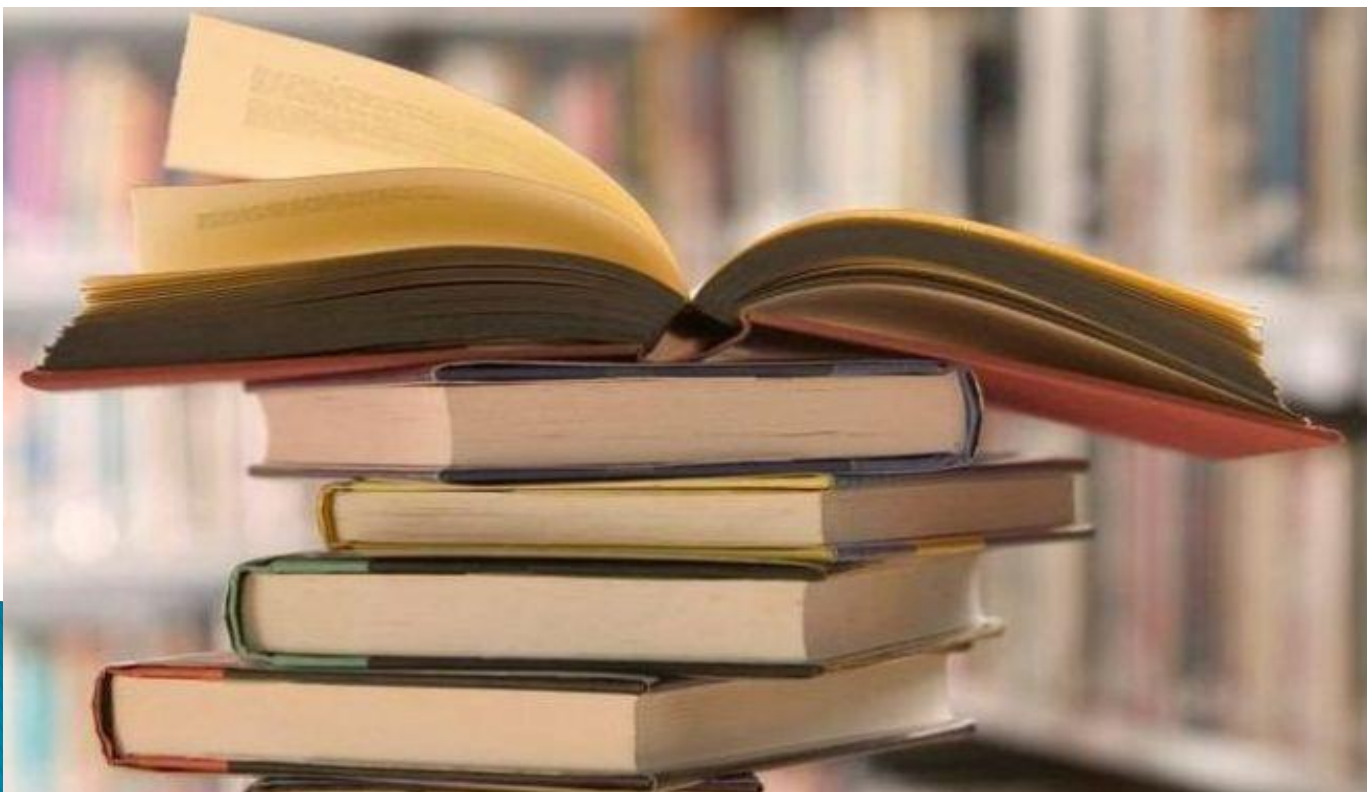

JAK SE TVOŘÍ KNÍŽKA

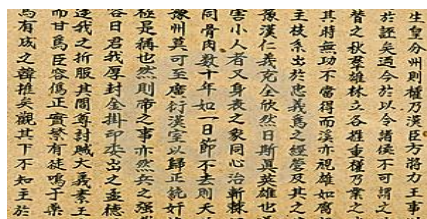

JAK SE TVOŘÍ KNÍŽKA

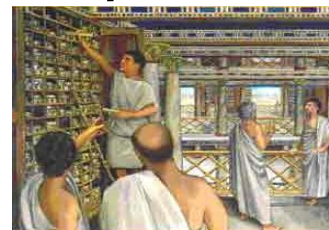
1. Trocha z historie
2. Současná situace na knižním trhu
3. Podrobněji z hlediska nakladatelství
4. Titul vydávaný Vaší knihovnou
5. Ocenění pro krásné knihy
6. Unikátní knihy
7. Trocha ze statistiky
8. Závěr

TROCHA Z HISTORIE ...

- Vznik knihy – starověká Čína – 2. st. př. n. l.
Do dřevěné nebo hliněné desky vyřezávali znaky a tlakem ruky otiskovali na papír.

- Egypt – papyrus, pergamenové svitky
- První známá knihovna velkého významu
Alexandrijská knihovna

- ▶ Ruční přepis knih – většinou mnozí drahé, zdlouhavé
- ▶ II. polovina 15. st. Johannes Guttenberg (zlatník a brusič drahokamů – vynález knihtisku (původně vinařský lis)
 - zlevnění, zrychlení, odlévání samostatných písmen

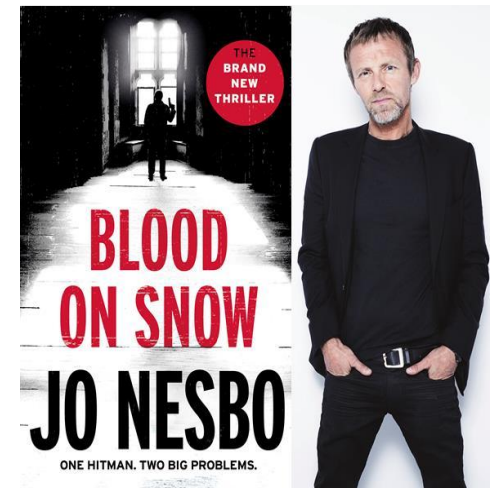
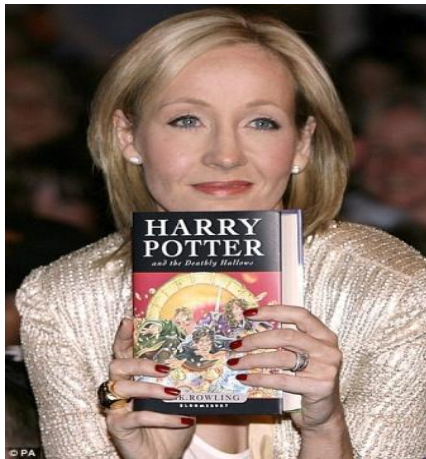
SOUČASNÁ SITUACE

- ▶ Klady i zápory
- ▶ Nejnovější technické vymoženosti
- ▶ Obrovská konkurence – boj o čtenáře
- ▶ Práva a licence
- ▶ Nasycenost trhu
- ▶ Elektronické knihy

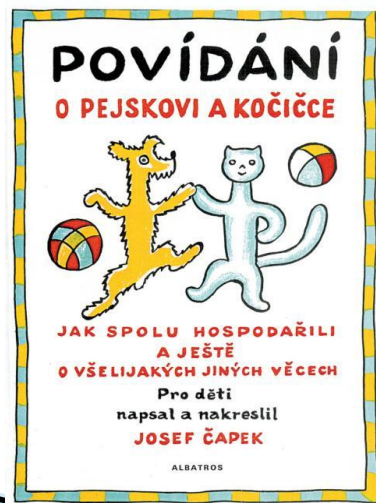
PODROBNĚJI Z HLEDISKA NAKLADATELSTVÍ

- ▶ Manažer zahraničních práv – v případě zahraničních titulů – hledá, vybírá, kontaktuje agenta (zastupuje autora), domluví honorář (licence), případně licenci prodlužuje, podepíše smlouvu

– piplavá práce, složité vyjednávání

- rukopisy - v případě domácího autora, případně starší tituly z archivu

- ▶ Obě možnosti musí schválit redakční rada – důležitý aspekt – náklady (finanční)!!!
- ▶ Šéfredaktor – ediční plán, přidělení titulů redaktorům

- ▶ Redaktor – domácí titul – spojí se s autorem
 - zahraniční titul – vybere osvědčeného překladatele
 - stará se o jazykovou korekturu, odbornou korekturu, oslovuje ilustrátory, vybírá vhodné ilustrace, fotografie.

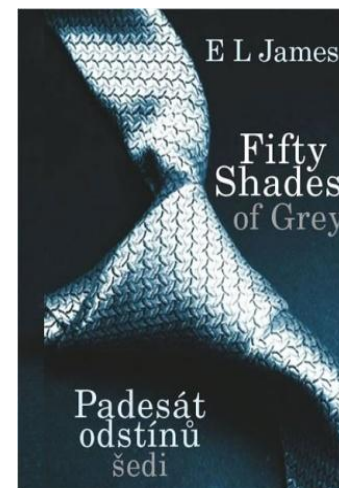
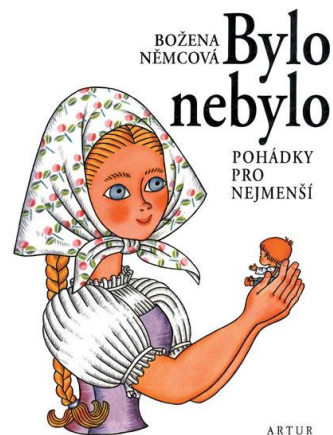
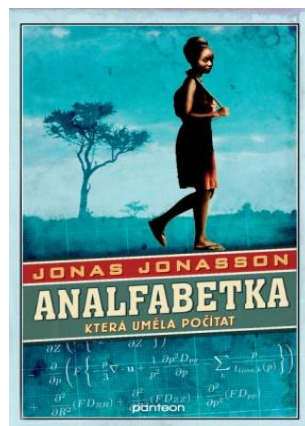
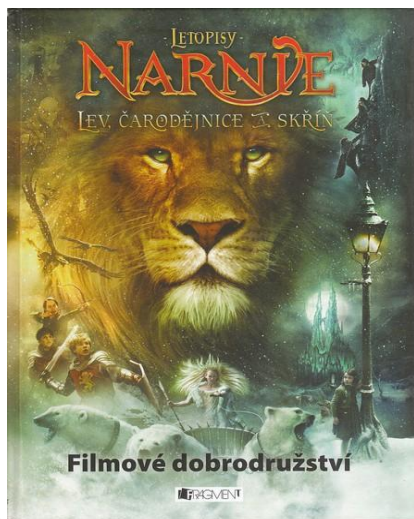
- ▶ Název knihy – v rámci porady

Ve tři hodiny ráno zařinčel telefon na plukovním velitelství: »Tady plukovník Hampel z generálního štábu. Pošlete ke mně dvě muže vojenské policie; a vzkazte plukovníkovi Vrzalovi, no ovšem že z informačního oddělení, člověče, po tom vám nic není, aby ke mně hned přišel. Ano, teď v noci. Áno, ať si vezme auto. Tak honem, bergot!« A dost. ② ③ ④

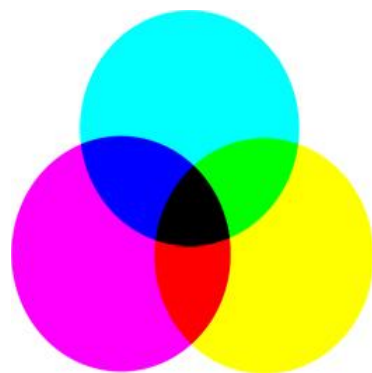
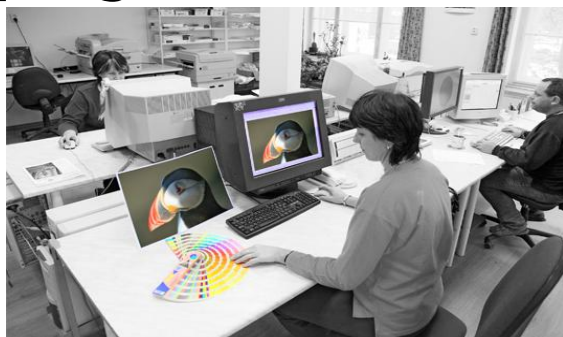
Za hodinu byl podplukovník Vrzal na to bylo místě; až běhvíkde ve čtvrti. Přivítal ho starší a hrozně ustarý pán v civilu, to jest jenom v kožili a kalhotách. »Podplukovníku, mně se stala sakramentská věc. Sední si, kamaráde. Ztracená věc mizerná svinská pitomá neřádná. Potvoen jedna, zlořečená. Tak si to představ: Především mně dá šéf generálního štábu jeden spis ① povídá: Hampel, zpravej to doma; čím miň lidí o tom vi, tím líp – v kanceláři ani muk; tak hned však máš, máš dovolenou, a sed' na tom doma, ale pozor! No dobrá.« Jaký to byl spis?« ptal se podplukovník Vrzal. Plukovník Hampel okamžik váhal. »No,« řekl, »at' to teda viš?«
bylo to z oddělení C. ①
(K. Čapek: *Ukradený spis 139/VI, odd. C*)

- ▶ Tvorba obálky – po schválení titulu redakční radou – info o titulu (stručný popis + originál knihy či rukopis. Výtvarná podoba je diskutována s grafiky a ilustrátory (grafické návrhy), po schválení redakční radou zadává ke zpracování do tiskové podoby (výtvarné a technické korektury). Ovlivňuje prodejnost!

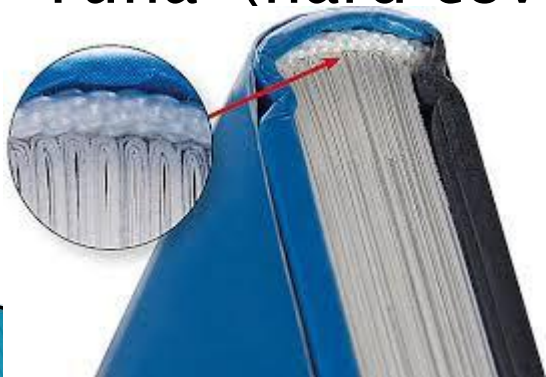
- ▶ **Grafik** – ovlivní vzhled knihy, externí, interní
- ▶ **Grafické studio** – před tiskem se titul musí kompletně zpracovat ve speciálních lámacích a grafických programech.

Ilustrace, případně fotografie – převedení do datové podoby díky vysoce kvalitním scannerům – CMYK (modrá, červená, žlutá a černá barva). Obrázky můžeme vylepšit, vyskládat, vytvořit koláž, změnit barvy pozadí.....

Grafik zpracuje grafický návrh (velikost písma v knize, druh písma a velikost písma v názvech kapitol, barvy, umístění obrázku), drží se zadaného počtu stran. Graficky zpracovaná předloha – MAKETA.

- ▶ **Technická redakce** – spolupráce s grafickým studiem a tiskárnou, kontroluje posloupnost stránek, obrázky náleží k textu, termíny všech prací, včasný tisk – garance edičního plánu
 - objednání tiskových podkladů (vytvoření všech stránek knihy v PC), korektury velikosti textů, barevnost obrázků,
- **Volba vazby**
- Měkká (soft cover, paper back) – V1, V2, V2a, V2b, V3, V4
- Polotuhá – V5, V6 (leporela)
- Tuhá (hard cover) – V7, V8, V8a, V8b, V9

- ▶ **Sazeč** – zpracovává knihu podle makety
Text v elektronické podobě + upravené
obrázky + fotografie – tvorba definitivní
podoby knihy tak, jak ji uvidí čtenář.
- ▶ **Oddělení výroby** – musí znát základní údaje o
budoucím produktu – technické specifikace
rozměry knihy, druh papíru, vazby, obálky,
použité techniky a technologie...
 - získává kalkulaci od tiskárny – redakční
rada
 - hlídá dodržení termínů, komunikuje se
zástupci tiskárnySignální výtisky – kontrola kvality, případné
chyby – okamžitě řeší

- ▶ **Tiskárna** – Dohoda mezi nakladatelem a tiskárnou (smluvní) – druh vazby, formát, barevnost, druh použitého papíru, způsob dodání podkladů, balení, doprava,... CENA!!!

- ▶ **Expedice** – z tiskáren do skladu, případně přímo k distributorům – rozvoz dle domluvy (nakladatel, tiskárna, odvoz distributora)

- ▶ **Oddělení PR a propagace** – medializace knihy (propagační kampaně v tisku, rozhlasu, TV, plakáty, makety,)
Spolupráce s distributory, knihkupci
Spolupráce s novináři
Křty, autogramiády – účast známých osobností
Veletrhy tuzemské – prezentace (Svět knihy v Praze, Havlíčkův Brod, Veletrh dětské knihy – Jičín,
Kooperační s dalšími licensory (filmy, oblečení, nádobí, hračky....)
Odeslání povinných výtisků příslušným knihovnám.
- ▶ **Obchodní oddělení** – dává podnět k tomu, o jaký produkt je na trhu zájem, zjišťuje optimální cenu, vyhledává tzv. díry na trhu
Vyhotovuje prvotní kalkulaci – zjištění, zda titul bude prodejný, jaký náklad zvolit, jaký formát a kdy je nejlépe uvést na trh.
Stará se nejen o distributory a knihkupce, ale i o další prodejní kanály – internetové prodejny, apod.
Vydává tištěný či elektronický katalog – aktualizace.

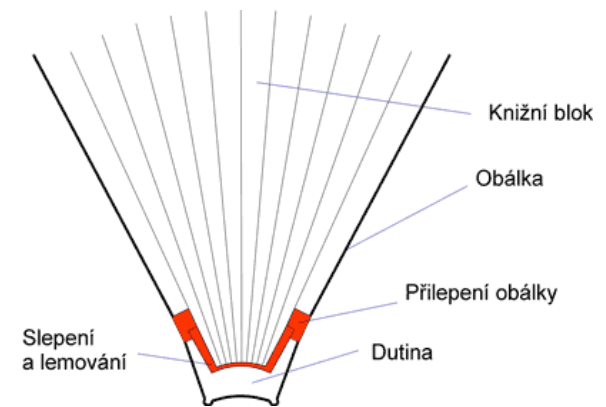
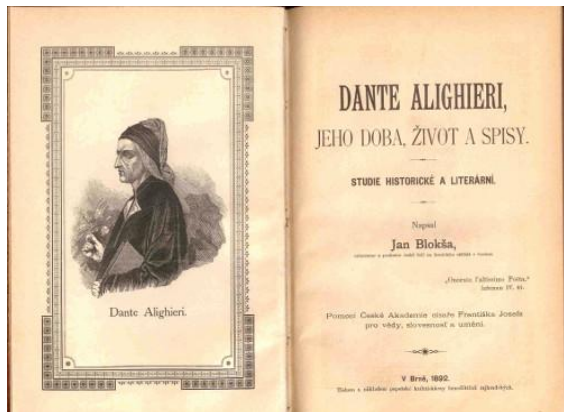
PŘÍPADNÝ TITUL VAŠÍ KNIHOVNY

- ▶ **ZÁKLADEM VŠEHO JSTE VY, VAŠE NADŠENÍ, SCHOPNOSTI, NÁPADY ☺ ☺ ☺ A BOHUŽEL ROZPOČET ☹.**
 - dobré vztahy se zřizovatelem
 - případní mecenáši
 - správné načasování vydání titulu
 - vhodný marketing a PR podporující prodej
 - případné granty a dotace

ZÁKLADNÍ TECHNICKÉ POJMY A POPIS KNIHY

- ▶ **Slovníček**
- ▶ **Knižní blok** – svázané a oříznuté stránky bez desek, následně je přilepen do desek

- ▶ **Patitul** – titulní list, kde je uveden autor knihy a titul knihy menším písmem (zdvojování titulního listu z důvodu možného poškození a nelze zjistit název knihy)

- ▶ **Kapitálek** – proužek textilie – pouze dekorativní charakter (vlepen do hřbetu knihy)

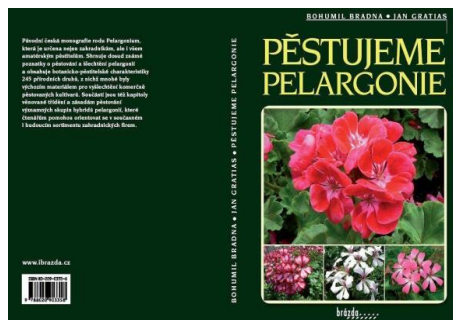

- ▶ **Desky** – obal knihy (musí obsahovat jméno autora)
 - vyrábí se z lepenky jsou potahovány papírem, textilem, koženkou, kůží

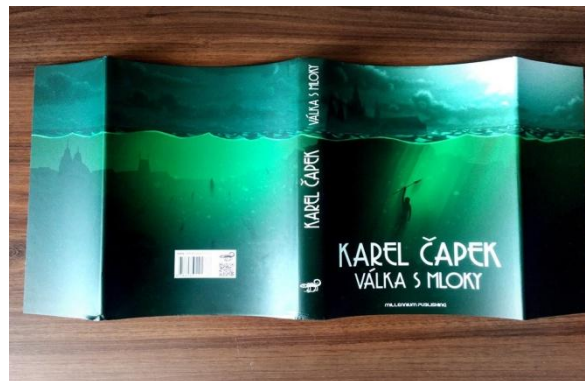
- ▶ **Předsádka** – dvojlist z pevnějšího papíru – spojuje knižní blok s deskami
- ▶ Přední a zadní (může být prázdná nebo potištěná ilustrací)

- ▶ **Obálka** – obal knihy z měkké vazby (paperback)

- ▶ **Přebal** – papírová ochrana desek knihy
– reklamní funkce

- ▶ **Vakát** – prázdná stránka v knize
- ▶ **Obsah knihy!!!**
- ▶ **Autorská tiráž** – copyrightová stránka
Obsahuje ISBN
- ▶ **Technická tiráž** – na poslední straně knihy
(případně před reklamní stránky)

- ▶ **Autorská tiráž** – copyrightová stránka
povinné údaje – autor, titul, překladatel, jméno a adresa nakladatele, jméno a adresa tiskárny, rok prvního vydání (je-li znám), u překladů – původní název díla a jméno původního nakladatele, ISBN
- ▶ **Technická tiráž** – na poslední straně knihy (případně před reklamní stránkou)
 - autor typografické úpravy, editor, autoři doslovu, jméno odpovědného redaktora, počet stránek, edice, číslo v edici, doporučená cena, náklad

ISBN

International Standard Book Number

- čárový kód 978-80-252-1137-1

Přiděluje Národní agentura ISBN se sídlem v Národní knihovně v Praze

- určuje typ výrobku, vydavatele

- zaveden poprvé ve Velké Británii v roce 1967

- u nás od roku 1989

DOTISKY A NOVÁ VYDÁNÍ

- ▶ **Dotisk** bez nového ISBN – pokud se titul dotiskává během 12 měsíců po vydání přechozího titulu beze změn
- ▶ **Nové vydání** – pokud se vydává po uplynutí 12 měsíců – nové ISBN, nová smlouva

AUTORSKÉ VÝTISKY

- ▶ **Volné výtisky** – autorské výtisky (nárok autora na min. 1 výtisk zdarma)
- ▶ **Archivní výtisky** – povinné výtisky (vyplývají ze zákona – 5 knihoven) – pokuty!!!
- ▶ <http://www.nkp.cz/o-knihovne/odborne-cinnosti/doplnovani-fondu/adresy-odberateluvp>
- ▶ (povinné výtisky + nabídková povinnost 18 subjektů v ČR)
- ▶ **Výtisky určené k propagaci, recenzní výtisky**
– Zvláštní evidence – podléhají jinému účetnímu režimu.

PAPÍR

- ▶ PAPÍR
- ▶ ovlivňuje kvalitu knihy
- ▶ křídový
- ▶ obyčejný (ofsetový)
- ▶ A+ (nejbělejší) až C-
- ▶ obálky knih – kartony (bílé nebo barevné)– dovoz
- ▶ gramáž 80 g –levnější – (noviny, časopisy) – 1200 g dražší (pohlednice, leporela, lepenky pro tvrdé desky)
- ▶ odlehčené papíry (není tolik namáhaný hřbet knihy)
- ▶ křídové papíry jsou vhodné pro ofsetový tisk – nerozmazává se barva
- ▶ digitální tisk – speciální papíry

TISK

- ▶ Převážně ofsetová technologie (rotační)

- funguje na principu razítka

OFFSET – používán 100 let, nahradil knihtisk

- CMYK barvy (Yellow, Magenta, Cyan, black)

- Barvy dle přání klienta dle vzorníku (Pantone číslování).

- V případě křídového papíru – lak nebo laminace – matná nebo lesklá (ochranná vrstva).

- tisk po arších, výměna litografických desek

- ▶ Digitální (přerostlá domácí tiskárna)

- černobílý x barevný tisk

- CMYK barvy – speciální barvy určené k digitálnímu tisku (vysoká teplota)

Výhoda – první výtisk získáváme po několika minutách

VAZBA

- ▶ Lepená

Ve hřbetu při zahřátí na cca 170 °C

Vhodná pro tenké knihy v měkkých deskách do 500 stran, malé náklady – do 2.000 ks

- ▶ Šitá

- ▶ Zpevnění nití po svazcích, vlepené do gázy

- ▶ Vhodnější pro knihovny – dražší, pevnější, pružnější, odolnější proti horšímu zacházení

- ▶ Měkká, polotuhá, tuhá

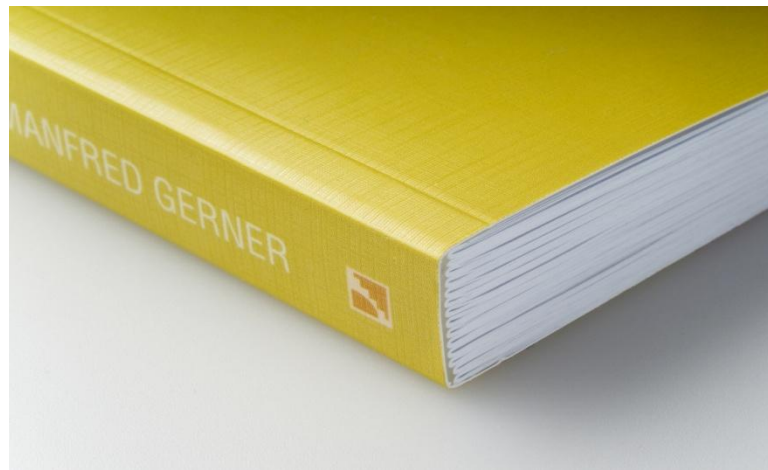
KNIHY MĚKKÉ – PAPERBACK (BROŽURY)

- ▶ Knihy s měkkými pevnými deskami , zalaminované, nabívané (rýhy po celé délce papíru pro snazší otevírání knihy a estetické hrany hřbetu).
- ▶ VAZBY V1 – od 4 do 52 stran, prošitá, trvanlivá, nemá hřbet

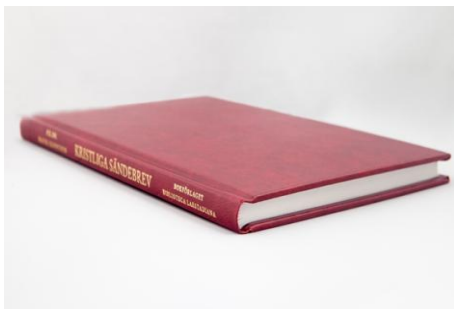
VAZBY

- ▶ V2 – lepená do 48 stran
 - důraz na lepidlo (nedělá dutinky, aby listy nevypadávaly)
 - nezapomenout na bigování!!!

PEVNÉ DESKY – HARD COVER

- ▶ blok knihy se vlepuje do předpřipravených desek
- ▶ kvalitní kniha s laminovanými deskami.
- ▶ pozor na vlepení bloku přímo na desky!!!
- ▶ nutná předsádka a gáza
- ▶ vazba V8

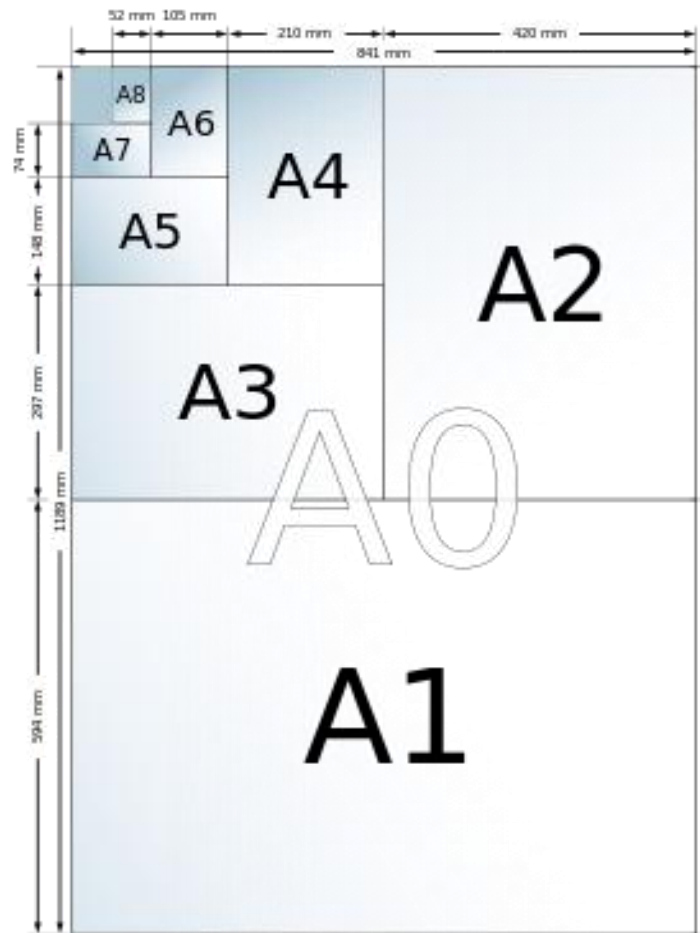

FORMÁT KNIHY

► Normalizované rozměry – archy papírů

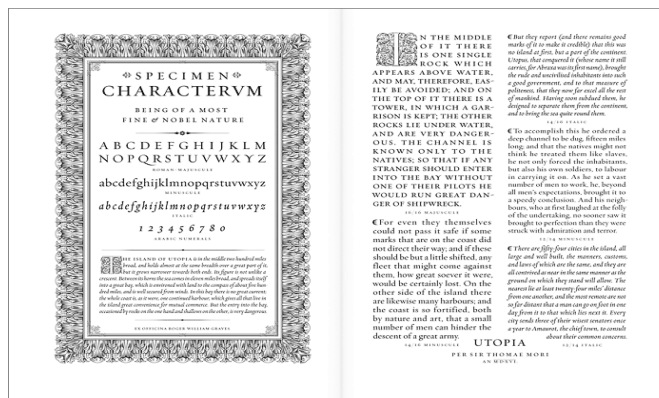
– A0 – A6

– B0 – B6

TYPOGRAFICKÉ MINIMUM

- ▶ Typograf – grafik, který navrhuje úpravu knihy
 - velmi důležitá osoba!!!!
 - uvádí do definitivní podoby – obálka, přebal, potah, záložky, patituly, titulní stránka, tiráž, typ písma, nadpisy kapitol, popisky obrázků, umístění obrázků, stránkování (paginace),....

- ▶ **Písmo** – verzálky (velká písmena), minusky (malá písmena), kapitálky, kurziva (zkosené písmo)

VERZÁLKY

minusky

SLOVNIK.cz

KAPITÁLKY PRAVÉ
KAPITÁLKY FALEŠNÉ

- ▶ **Duktus písma** – slabé nebo zesílené
Polotučné písmo
Kurzíva
Tučné písmo

RŮZNÉ DRUHY PÍSEM

- ▶ Patkové – serifové písmo

Times New Roman

Garamont

- ▶ Bezpatkové – bezserifové písmo

Franklin Gothic ITC

- ▶ Kaligrafická písma – vychází z psané podoby

Lucida Handwriting

- ▶ Lomená písma – vychází např. ze švabachu

Chaucer

- ▶ Zdobená písma – dekorativní charakter

Old English Text

REDAKTORSKÉ POČINY

- ▶ domluva s autorem
- ▶ jazyková korektura
- ▶ odborná korektura
- ▶ výběr ilustrátora, fotografií
- ▶ přidělení ISBN
- ▶ název knihy
- ▶ volba formátu – dle rozsahu
- ▶ práce s textovým editorem (MS–WORD)
- ▶ bibliografické citace a odkazy na ně
- ▶ správná struktura citací, odkazy na ně
- ▶ výběr kvalitních obrázků, popisky k nim
- ▶ uveřejnění všech sponzorů, mecenášů!!!!!!!!!!!!

MARKETING A PRODEJNÍ KANÁLY

- ▶ využití prostředí knihovny – autogramiáda,...
- ▶ využití internetových stránek, facebooku, hromadný e-mail,
- ▶ publikování inzerátu v místním, oblastním plátku

OCENĚNÍ PRO KRÁSNÉ KNIHY

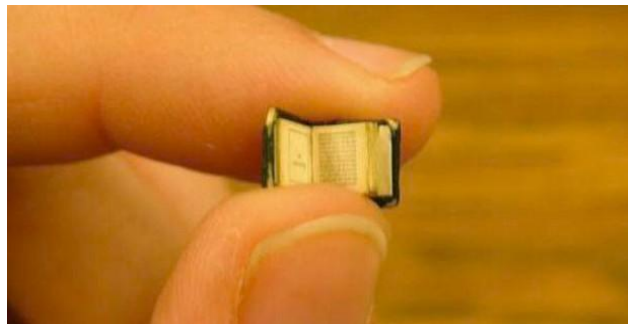
- ▶ Magnezia Litera
- ▶ Zlatá stuha (pro děti a mládež)

UNIKÁTNÍ KNIHY

- ▶ Největší kniha – Ďáblova bible – 1295 v Podlažicích – mnich
- ▶ 624 stran 90 x 55, 75 kg

- ▶ Nejmenší kniha – 24 stran 2,9 cm x 2,4 cm

TROCHA ZE STATISTIKY

- ▶ V ČR utratí každý občan – 450,- Kč/knihu ročně (2014)
- ▶ Obrat knižní produkce (odhad) za rok 2014 – 7,2 mld. Kč (údaje NK)

Rok	Počet vydaných titulů
1993	8203
2011	18985
2014	18379

- ▶ Pouze ½ se dostává na pulty (skripta, tiskoviny, mimotržní literatura, šedá literatura)
- ▶ Zvyšuje se počet vydavatelů, klesá náklad.

Rok	Ø náklad
2010	6000
2014	2000

FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ PRODEJ

- ▶ velká konkurence (v roce 2014 existence 2197 vydavatelských subjektů)
- ▶ obrovský počet titulů (v roce 2015 vyšlo 18 379 titulů)
- ▶ vysoké marže pro distribuční firmy (50% a více)
- ▶ vysoký podíl zahraničních titulů (1 / 3)
- ▶ DPH
- ▶ elektronické knihy
- ▶ audioknihy

- ▶ Nemilovat knihy znamená nemilovat moudrost. Nemilovat moudrost však znamená stávat se hlupákem.“ J. A. Komenský
- ▶ *„Lidstvo ukládá svou moudrost do knih, a proto samo zůstává blbé.“*
Vladimír Jiránek
- ▶ „**Kniha** je základem poznání, učitelem věků, vládcem království ducha“. Lucius Annaeus Seneca

NA ZÁVĚR

- ▶ Přeju pevné nervy, hodně elánu, entusiasmu a štěstí.
 - ▶ Pozitivní, pečlivé, kreativní spolupracovníky.
 - ▶ Kvantum dychtivých čtenářů.
 - ▶ Co nejvíce dotisků.
-
- ▶ Jitka Babíčková, jitka.babickova@svkkl.cz